

ABDULLA AVLONIYNING PEDAGOGIK QARASHLAR

Alimova F. A

p. f. d., dosent Nizomiy nomidagi TDPU

Axatova S

O. 3 kurs, Nizomiy nomidagi TDPU

Annotatsiya: Bu maqolada Abdulla Avloniyning pedagogik qarashlari haqida tafsilotlar haqida yozilgan. Uning prinsiplari talabalarning o'zlarini rivojlantirishiga, shaxsiy va jamiyat rivojlanishiga, psixologiyaga va inson madaniyatiga e'tibor berishiga yordam beradi. Bu prinsiplar talabalarning o'quv jarayonida yaxshi taraqqiyotni ta'minlash uchun muhimdir.

Kalit so'zlar: Abdulla Avloniy, pedagogik qarashlar, o'quv jarayoni, talabalarning rivojlanishi, psixologiya.

Abdulla Avloniy, yuqori ma'naviyatli o'qituvchi va falsafiy, pedagogika sohasida ko'rsatgan ahamiyatli hissalar bilan mashhur insonlardan biridir. U Farg'ona viloyatida 1869-yilda tug'ilgan Avloniy, mintaqada o'zgartirishlarga ega bo'lgan vaqtda yoshligida ta'limga qiziqishga tushdi. Bu sababli, u katta falasuf va o'qituvchilarning asarlarini o'rganishga boshladi.

Faoliyati davomida, Avloniy har bir talabaning shaxsiy talablari va qobiliyatlarini tushuntirishning ahamiyatini tushuntirgan khas uslubni rivojlantirdi. U ta'limning har bir talaba uchun moslashtirilgan uslub emas, balki har bir talabaning xususiyatlari va o'rganish usullari hisobga olingan shaxsiy tajribalar va amaliyotlarni hisobga oladigan shaxsiy ta'lim shaklida bo'lishi kerakligini vazifa qildi.

Avloniyning pedagogik qarashlarining boshqa muhim qismi "tajriba orqali ta'lim" konsepti edi. U ta'limning talabalar uchun kelajakda qarshi turishlari kerak bo'lgan muammolarga tayyorlash bilan birga, hayotdagi murakkabliklarni ko'rib chiqish va hal qilishga yordam beradigan ko'nikmalarni va bilimlarni rivojlantirishning ahamiyatini kuzatishga e'tibor berdi. Bu maqsadda u o'rgatish jarayoniga amaliyotlarni, rivojlanayotgan masalalarni va joriy olaylarni qo'shishni ham ta'qib qildi.

Boshqa muhim jihatlar Avloniyning o'qitish uslubida o'qituvchi tomoshabin va yo'l-yo'riqnoma sifatida ishlatilishining ahamiyati edi. U o'qituvchilar faqat ma'lumotlar bo'yicha bir narsa ko'rsatuvchilar emas, balki talabalarining rol modellari va munosabatlariga ta'sir qiluvchi, hayotdagi maqsad va yo'nalishlarini shakllantiradigan insonlar bo'lishi kerakligiga ishonch bildirdi. U olumli tarzda, qiziqtiradigan, ta'limga yaxshi qarashlarni rivojlantiradigan o'qitish muhitini yaratishning ahamiyatini kuzatishga e'tibor berdi.

Pedagogik qarashlariga qo'shimcha ravishda, Avloniy ko'p yozuvchilik qilgan, falsafa, ma'lumotlar, psixologiya, ijtimoiy fanlar va inson madaniyati to'g'risidagi muhim masalalarni ko'rib chiqdi. Uning fikrlari yuqori darajada asosiy, ularni amalda

hayotga kechirish mumkin. Buning bilan birga, Avloniyning shaxsiy ta'lim shakli ta'lim tizimiga asos bo'lib kelgan, va uning o'qitish uslubi bugungi kunda ham qo'llanilmoqda.

Avloniy o'qitish metodikasi juda samarali bo'lib, ularning asosiy prinsiplari hozirgi kunda ham qo'llanilmoqda. Uning asosiy prinsiplari quyidagilardir: Talabalar bilan birlashish. Talabalarni o'zlarining o'zini o'rganish uchun, o'qituvchilar ularning qobiliyat va xususiyatlarini tushuntirishi kerak. Tajriba orqali ta'lim. Ushbu usul talabalar bilan amaliyotlarni tashkil qilish, o'rgatishning aniq yordamiga tayyorlashga yordam beradi. Shaxsiy ta'lim shakli. Avloniy o'qitish metodikasi shaxsiy ta'lim shaklida bo'lishi kerakligini qamrab oladi. Bu, talabalarning xususiyatlari va o'rganish usullariga moslashtirilgan shaxsiy ta'lim shaklidir.

O'z-o'zini baholash. O'qituvchilar o'quvchilarning o'zlarini baholashiga yordam berish kerak, bu ularni o'zlarini nima bilishganligi va nima bilishganligi bilish uchun qanday usullarni ishlatishga kerakligini bilishlariga imkon beradi.

Ishonch. Avloniyning ishonch prinsipi, o'qituvchilarning talabalarga ishonch bildirishiga asoslanadi, ularni o'rganishni xohlagan va talabalarning o'rganishni xohlaganini tushuntirishiga yordam beradi.

Avloniyning o'qitish uslubi, o'qitish jarayoniga samarali bo'lib kelgan, uning pedagogik qarashlari ham bugungi kunda ham foydalanilmoqda. Uning fikrlari, o'qitish va o'rganishda samarali va insoniy xususiyatlarga ega bo'lgan muassasalar uchun halqaro sifatda asosiy hissa hisoblanadi. Abdulla Avloniyning pedagogik qarashlari, yuqori sifatli ta'lim tizimini yaratishda, talabalarni o'rganish joylarida eng yaxshi imkoniyatlarni yaratishda yordam beradi. Uning fikrlari, talabalarning eng kattasi bo'lishiga, o'rganish bo'yicha shaxsiy va jamiy xususiyatlarini rivojlantirishiga imkon beradi.

Avloniyning pedagogik qarashlariga qaraganda, talabalar bilan yaxshi munosabatni o'rnatish, ularni o'rganishga oshirish, o'zlarining o'zini baho qilish, insoniy xususiyatlarni tushuntirish va talabalarni o'rgangan ma'lumotlarni amalda qo'llashga qaratilgan muvaffaqiyatli pedagogik usullardan faqat bir necha hissa. Ushbu prinsiplar talabalarning o'rganish jarayonida muvaffaqiyatli bo'lishiga va ularning hayotidagi ishlarga ishonch bildirishiga yordam beradi.

Boshqa bir taraflardan, Avloniyning pedagogik qarashlari shaxsiy va jamiy xususiyatlarni rivojlantirish, psixologiya, ijtimoiy fanlar va inson madaniyatining muhim masalalariga e'tibor beradi. Bu, talabalarning eng yaxshi taraqqiyotiga yordam beradi va ularni o'zlarining hayotida muhim joylar egallashiga yordam beradi.

Xulosa qilishimizga ko'ra, Abdulla Avloniyning pedagogik qarashlari yuqori sifatli ta'lim tizimini yaratishda katta muhimlikka ega bo'lib, talabalarning o'rganish joylarida eng yaxshi imkoniyatlarni yaratishda yordam beradi. Uning prinsiplari talabalarning shaxsiy va jamiy rivojlanishiga yordam beradi, ularning o'zining bahosini bilishini, insoniy xususiyatlarni tushuntirishni, o'rgangan bilimlarni amalda qo'llashga qaratilgan muvaffaqiyatli pedagogik usullardan foydalanishni o'z ichiga oladi.

Qo'shimcha ravishda, Avloniyning pedagogik qarashlari talabalarning shaxsiy va jamiy xususiyatlarni rivojlantirish, psixologiya, ijtimoiy fanlar va inson madaniyatining muhim masalalariga e'tibor beradi. Bu prinsiplar o'quvchilarning yaxshi taraqqiyotini ta'minlashda katta ahamiyatga ega bo'lib, ularning hayotida ishonch va taraqqiyotni oshirishiga yordam beradi. Bugungi kunda, Avloniyning pedagogik qarashlari o'quv jarayoniga yordam beradi va talabalarning yaxshi rivojlanishini ta'minlaydi.

REFERENCES:

1. Zunnunov, A. Pedagogika tarixi. Toshkent- 2004.
2. Dolimov, U. Abdulla Avloniy-milliy uyg'onish davri o'zbek pedagogikasining asoschisi.
3. Abdulla Avloniy. Toshkent tongi. T., G 'afur G 'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti. 1979.
4. Khaydarov, S. A. (2021). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. International scientific and practical conference. CUTTING EDGE-SCIENCE. In Conference Proceedings (pp. 41-43).
5. Davrenov, J., & Haydarov, S. (2021). TARIX FANINI O'RGANISHDA XVI-XVIII ASRLARDA YAPONIYA DAVLATI TARIXINI AHAMIYATI. Scientific progress, 1(6).